ROZSUDOK SÚDNEHO DVORA (druhá komora)

zo 16. februára 2006 *

Vo veci C-502/04,

ktorej predmetom je návrh na začatie prejudiciálneho konania podľa článku 234 ES, podaný rozhodnutím Bundesverwaltungsgericht (Nemecko) z 3. augusta 2004 a doručený Súdnemu dvoru 7. decembra 2004, ktorý súvisí s konaním:

Ergün Torun

proti

Stadt Augsburg,

za účasti:

Vertreter des Bundesinteresses beim Bundesverwaltungsgericht,

Landesanwaltschaft Bayern,

* Jazyk konania: nemčina.

SÚDNY DVOR (druhá komora),

v zložení: predseda druhej komory C. W. A. Timmermans, sudcovia R. Schintgen (spravodajca), R. Silva de Lapuerta, G. Arestis a J. Klučka,

generálny advokát: D. Ruiz-Jarabo Colomer,
tajomník: R. Grass,

so zreteľom na písomnú časť konania,

so zreteľom na pripomienky, ktoré predložili:

— pán Torun, v zastúpení: K. Lehner, Rechtsanwalt,

— nemecká vláda, v zastúpení: M. Lumma a C. Schulze-Bahr, splnomocnení zástupcovia,

— slovenská vláda, v zastúpení: R. Procházka, splnomocnený zástupca,

— Komisia Európskych spoločenstiev, v zastúpení: G. Rozet a B. Martenczuk, splnomocnení zástupcovia,

so zreteľom na rozhodnutie prijaté po vypočutí generálneho advokáta, že vec bude prejednaná bez jeho návrhov,

vyhlásil tento

Rozsudok

1 Návrh na začatie prejudiciálneho konania sa týka výkladu článku 7 druhého odseku rozhodnutia Asociačnej rady č. 1/80 z 19. septembra 1980 o vývoji pridruženia (ďalej len „rozhodnutie č. 1/80"). Asociačná rada bola zriadená Dohodou o pridružení medzi Európskym hospodárskym spoločenstvom a Tureckom podpísanou v Ankare 12. septembra 1963 Tureckou republikou na strane jednej a členskými štátmi EHS a Spoločenstvom na strane druhej, ktorá bola v mene Spoločenstva uzavretá, schválená a potvrdená rozhodnutím Rady č. 64/732/EHS z 23. decembra 1963 (Ú. v. ES 1964, 217, s. 3685; Mim. vyd. 11/011, s. 10).

2 Tento návrh bol podaný v rámci sporu, v ktorom proti sebe stoja pán Torun, turecký štátny príslušník, a Stadt Augsburg v súvislosti s konaním o vyhostení z nemeckého územia.

Právny rámec

3 Podľa článku 6 ods. 1 a ods. 2 rozhodnutia č. 1/80:

„1. Turecký pracovník, ktorý sa nachádza na legálnom trhu práce členského štátu, s výhradou ustanovení článku 7 týkajúceho sa slobodného prístupu jeho rodinných príslušníkov k zamestnaniu:

— má v tomto členskom štáte po jednom roku legálneho zamestnania právo na obnovenie svojho pracovného povolenia u toho istého zamestnávateľa, ak tento má voľné pracovné miesto,

— má v tomto členskom štáte po troch rokoch legálneho zamestnania a s výhradou práva prednosti pracovníkov členských štátov Spoločenstva právo v rámci toho istého povolania odpovedať u zamestnávateľa podľa svojho výberu na inú pracovnú ponuku uskutočnenú za obvyklých podmienok a zaregistrovanú na úradoch práce tohto členského štátu,

— požíva v tomto členskom štáte po štyroch rokoch legálneho zamestnania slobodný prístup k akejkoľvek zamestnaneckej činnosti podľa svojho výberu.

2. Dovolenky za kalendárny rok a neprítomnosť z dôvodu materstva, pracovného úrazu alebo krátkodobej choroby sa považujú za doby legálneho zamestnania. Doby nedobrovoľnej nezamestnanosti riadne potvrdené príslušnými orgánmi a neprítomnosť pre dlhodobú chorobu nemajú, bez toho, že by sa považovali za doby legálneho zamestnania, vplyv na práva nadobudnuté na základe predchádzajúcej doby zamestnania." [*neoficiálny preklad*]

4 Článok 7 rozhodnutia č. 1/80 stanovuje:

„Rodinní príslušníci tureckého pracovníka, ktorý patrí do legálneho trhu práce v tomto členskom štáte, ktorí získali povolenie sa k nemu pripojiť:

— majú právo odpovedať — s výhradou prednosti poskytovanej pracovníkom z členských štátov Spoločenstva — na akúkoľvek pracovnú ponuku, ak tam majú legálne bydlisko aspoň tri roky,

— tam požívajú slobodný prístup ku akejkoľvek zamestnaneckej činnosti podľa svojho výberu, ak tam majú legálne bydlisko aspoň päť rokov.

Deti tureckých pracovníkov, ktoré v hostiteľskom členskom štáte absolvovali odborné vzdelávanie, môžu nezávisle od dĺžky ich bydliska v tomto členskom štáte a s podmienkou, že jeden z rodičov vykonával legálne zamestnanie v tomto členskom štáte aspoň tri roky, odpovedať v tomto členskom štáte na akúkoľvek pracovnú ponuku." [*neoficiálny preklad*]

5 Článok 14 ods. 1 toho istého rozhodnutia je formulovaný takto:

„Ustanovenia tejto časti sa uplatňujú s výhradou obmedzení na základe dôvodov verejného poriadku, verejnej bezpečnosti a verejného zdravia." [*neoficiálny preklad*]

Spor vo veci samej a prejudiciálne otázky

6 Z rozhodnutia vnútroštátneho súdu vyplýva, že pán Torun, turecký štátny príslušník, sa narodil 13. apríla 1976 v Nemecku, kde mal vždy bydlisko. Od mája 1992 je držiteľom neobmedzeného povolenia na pobyt v tomto členskom štáte.

7 Pán Torun žil v Nemecku od svojho narodenia, je synom tureckého štátneho príslušníka, ktorý sám vykonával legálne zamestnanie v tomto členskom štáte od roku 1972, a po ukončení základnej školy a povinnej školskej dochádzky absolvoval

od 1. septembra 1991 do 28. februára 1995 vzdelávanie v odbore mechanik v priemysle. Toto vzdelávanie úspešne ukončil získaním výučného listu priemyselného mechanika.

8 Od ukončenia svojej odbornej prípravy pracoval až do konca roku 1996 v rôznych podnikoch, väčšinou po dobu dvoch až troch mesiacov. Medzi týmito dobami práce bol nezamestnaný a poberal v tomto postavení dávky. Od začiatku roku 1997 sa pán Torun stal narkomanom, a keďže bol nezamestnaný, bola mu poskytnutá schéma asistencie ako nezamestnanému, ktorá mu však bola retroaktívne odňatá k 23. februáru 1998, pretože sa nedostavil na pohovor v podniku ponúkajúcom dočasnú prácu, ktorý mu mal ponúknuť zamestnanie mechanika.

9 Pán Torun bol prvýkrát odsúdený v trestnom konaní v októbri 1997, od mája 1998 bol vo väzbe a v marci 1999 bol odsúdený na trest odňatia slobody v celkovej dĺžke troch rokov a troch mesiacov za lúpež so zbraňou a nedovolené nadobudnutie omamných látok.

10 Rozhodnutím Stadt Augsburg z 2. septembra 1999 bol pán Torun vyhostený z nemeckého územia s hrozbou zavedenia na hranice. Regierung von Schwaben zamietol jeho námietku proti rozhodnutiu o vyhostení, preto pán Torun podal proti tomuto rozhodnutiu žalobu na Verwaltungsgericht Augsburg, ktorá bola zamietnutá rozhodnutím z 10. októbra 2000.

11 Pán Torun podal proti tomuto rozhodnutiu odvolanie na Bayerischer Verwaltungsgerichtshof, ktoré bolo zamietnuté rozsudkom tohto súdu zo 7. augusta 2002.

12 Vnútroštátny súd, ktorý položil prejudiciálne otázky, usúdil, že rozhodnutie o vyhostení je v súlade s vnútroštátnym právom, na základe ktorého musí byť cudzinec, ktorý bol s konečnou platnosťou odsúdený na trest odňatia slobody v trvaní aspoň troch rokov alebo trest odňatia slobody z dôvodu porušenia ustanovení zákona o omamných látkach, povinne vyhostený, no vyjadruje pochybnosti týkajúce sa zlučiteľnosti tohto opatrenia o vzdialení sa s rozhodnutím č. 1/80.

13 Za týchto okolností Bundesverwaltungsgericht, na ktorý pán Torun podal „revízne" dovolanie, rozhodol prerušiť konanie a položiť Súdnemu dvoru tieto prejudiciálne otázky:

„1. Stráca plnoleté dieťa tureckého pracovníka — zamestnanca legálne zamestnaného v Spolkovej republike Nemecko viac ako tri roky, ktoré úspešne ukončilo odborné vzdelávanie v odbore mechanik v priemysle získaním výučného listu technika, právo na pobyt súbežné s právom odpovedať na akúkoľvek pracovnú ponuku vyplývajúcim z článku 7 druhého [odseku] rozhodnutia č. 1/80... — okrem prípadov uvedených v článku 14 rozhodnutia č. 1/80 —, a ak opustí územie hostiteľského členského štátu na dosť dlhé obdobie bez opodstatnených dôvodov, aj pokiaľ

a) si toto plnoleté dieťa odpykalo trest odňatia slobody na tri roky za lúpež so zbraňou a trestné činy spojené so šírením omamných látok, ktorý nebol neskôr odložený, a odpykalo si celý trest, ak sa zohľadnil aj čas preventívnej väzby?

b) samo legálne vykonávalo zamestnanie v Spolkovej republike Nemecko, a teda osobne nadobudlo právo na pobyt vyplývajúce z jeho práva na zamestnanie na základe článku 6 ods. 1 druhej alebo tretej zarážky rozhodnutia č. 1/80, ktoré neskôr stratilo?

Stratilo toto právo z dôvodu, že:

i) neprijalo pracovnú ponuku, ktorú dostalo od Arbeitsamt (úrad práce) — v tejto veci po dobe nezamestnanosti presahujúcej jeden rok?

ii) bolo odsúdené na trest odňatia slobody na tri roky za lúpež so zbraňou a trestné činy v oblasti omamných látok, že tento trest nebol odložený, ani neskôr, že si muselo odpykať celý trest, ak sa zohľadnil aj čas preventívnej väzby, a že počas celého trvania tohto trestu nebolo k dispozícii legálnemu trhu práce, že si približne mesiac po svojom odchode z väzenia našlo zamestnanie v podniku ponúkajúcom dočasnú prácu, hoci už v tomto čase nemalo právo na pobyt v Nemecku?

2. V prípade, že prvá otázka si bude vyžadovať kladnú odpoveď: stráca turecký štátny príslušník právo na pobyt súbežné s právom na prístup k zamestnaniu vyplývajúcim z článku 6 ods. 1 druhej alebo tretej zarážky rozhodnutia č. 1/80 za podmienok uvedených v prvej otázke pod písmenom b)?"

O prejudiciálnych otázkach

14 Na úvod je vhodné konštatovať, že vnútroštátny súd usudzuje, že navrhovateľ vo veci samej spĺňa všetky podmienky uvedené v článku 7 druhom odseku rozhodnutia č. 1/80 a že ako držiteľ práv, ktoré mu zveruje toto ustanovenie, na základe neho nadobudol aj právo na pobyt.

15 Ďalej z uznesenia vnútroštátneho súdu vyplýva, že sa nepopiera, že v danom prípade nie sú splnené podmienky uplatnenia článku 14 ods. 1 uvedeného rozhodnutia.

O prvej otázke

16 Svojou prvou otázkou sa vnútroštátny súd v podstate pýta, za akých podmienok môže turecký štátny príslušník ako pán Torun, ktorý má v hostiteľskom členskom štáte právo slobodného prístupu k akejkoľvek zamestnaneckej činnosti podľa svojho výberu na základe článku 7 druhého odseku rozhodnutia č. 1/80, stratiť toto právo.

17 S cieľom zodpovedať túto otázku je hneď na úvod vhodné pripomenúť, že v systéme zavedenom rozhodnutím č. 1/80 upravuje hlava II oddiel 1 tohto rozhodnutia, obsahujúci okrem iných články 6, 7 a 14 rozhodnutia, najmä práva tureckých štátnych príslušníkov v oblasti zamestnanosti v hostiteľskom členskom štáte. Z tohto hľadiska uvedené rozhodnutie rozlišuje medzi situáciou tureckých pracovníkov, ktorí v dotknutom členskom štáte vykonávali legálne zamestnanie počas určeného obdobia (článok 6), a medzi rodinnými príslušníkmi týchto pracovníkov prítomnými na území hostiteľského členského štátu (článok 7).

18 Pokiaľ ide konkrétnejšie o túto druhú kategóriu osôb, rozhodnutie č. 1/80 rozlišuje na jednej strane medzi rodinnými príslušníkmi, ktorí získali povolenie pripojiť sa k pracovníkovi v hostiteľskom členskom štáte a ktorí tam mali legálne bydlisko počas určitého obdobia (článok 7 prvý odsek), a na druhej strane medzi deťmi takéhoto pracovníka, ktoré v dotknutom členskom štáte absolvovali odborné vzdelávanie (článok 7 druhý odsek) (pozri rozsudok z 19. novembra 1998, Akman, C-210/97, Zb. s. I-7519, bod 21).

19 Čo sa týka presnejšie článku 7 druhého odseku rozhodnutia č. 1/80, v súvislosti s ktorým položil vnútroštátny súd prvú otázku, v prvom rade je vhodné konštatovať, že Súdny dvor už rozhodol, že toto ustanovenie má práve tak ako článok 6 ods. 1 (pozri rozsudok z 20. septembra 1990, Sevince, C-192/89, Zb. s. I-3461, bod 26) a článok 7 prvý odsek (pozri rozsudok zo 17. apríla 1997, Kadiman, C-351/95, Zb. s. I-2133, bod 28) v členských štátoch priamy účinok, a preto sa tureckí štátni príslušníci, ktorí spĺňajú jeho podmienky, môžu priamo dovolávať práv, ktoré im zveruje (rozsudky z 5. októbra 1994, Eroglu, C-355/93, Zb. s. I-5113, bod 17, a Akman, už citovaný, bod 23).

20 Na druhom mieste je dôležité poukázať na to, že práva, ktoré článok 7 druhý odsek rozhodnutia č. 1/80 udeľuje dieťaťu tureckého pracovníka v oblasti zamestnanosti v dotknutom členskom štáte, nutne zahŕňajú aj existenciu súbežného práva na pobyt v prospech dotknutej osoby, inak by bolo právo prístupu na trh práce a právo skutočného výkonu zamestnaneckej činnosti zbavené akéhokoľvek účinku (rozsudky Eroglu, už citovaný, body 20 a 23, ako aj Akman, už citovaný, bod 24).

21 Na treťom mieste je vhodné pripomenúť, že pokiaľ ide o článok 7 prvý odsek rozhodnutia č. 1/80, je ustálenou judikatúrou, že práva, ktoré toto ustanovenie priznáva rodinným príslušníkom tureckého pracovníka, ktorí spĺňajú podmienky uvedené v tomto odseku, možno obmedziť len na základe článku 14 ods. 1 uvedeného rozhodnutia, čiže z dôvodov verejného poriadku, verejnej bezpečnosti a verejného zdravia, alebo na základe okolnosti, že dotknutá osoba opustila územie hostiteľského členského štátu na dlhšie obdobie a bez legitímnych dôvodov (rozsudky zo 16. marca 2000, Ergat, C-329/97, Zb. s. I-1487, body 45, 46 a 48; z 11. novembra 2004, Cetinkaya, C-467/02, Zb. s. I-10895, body 36 a 38, ako aj zo 7. júla 2005, Aydinli, C-373/03, Zb. s. I-6181, bod 27).

22 Na štvrtom mieste je dôležité konštatovať, že podmienky uvedené v článku 7 prvom odseku rozhodnutia č. 1/80 sú prísnejšie ako podmienky uvedené v druhom odseku

tohto článku, ktoré sa týkajú len detí tureckého pracovníka, ktoré absolvovali odborné vzdelávanie v hostiteľskom členskom štáte (rozsudok Akman, už citovaný, bod 35).

23 Z judikatúry Súdneho dvora teda vyplýva, že článku 7 druhý odsek rozhodnutia č. 1/80 je vo vzťahu k prvému odseku toho istého článku priaznivejším ustanovením, ktorého účelom je vyhradiť medzi rodinnými príslušníkmi tureckých pracovníkov osobitné zaobchádzanie deťom, usilujúc sa o uľahčenie ich vstupu na trh práce po absolvovaní odborného vzdelávania s cieľom postupne dosiahnuť voľný pohyb pracovníkov v súlade s cieľom uvedeného rozhodnutia (rozsudok Akman, už citovaný, bod 38).

24 Z toho vyplýva, že druhý odsek uvedeného článku 7 nemožno vykladať prísnejšie ako prvý odsek toho istého článku, a teda že práva, ktoré zveruje tureckým štátnym príslušníkom, ktorí spĺňajú podmienky uvedené v tomto druhom odseku, o to viac nemožno obmedziť za iných predpokladov ako tých, ktoré je možné uplatniť v rámci prvého odseku toho istého článku.

25 Preto môžu byť obmedzenia práv, ktoré priznáva článok 7 druhý odsek rozhodnutia č. 1/80, len dvojakého druhu, pričom prvý spočíva v tom, že prítomnosť migrujúceho tureckého pracovníka na území hostiteľského členského štátu predstavuje vzhľadom na jeho osobné správanie reálne a závažné nebezpečenstvo pre verejný poriadok, verejnú bezpečnosť alebo verejné zdravie v zmysle článku 14 ods. 1 toho istého rozhodnutia, a druhý v tom, že dotknutá osoba opustila územie tohto členského štátu na dlhšie obdobie a bez legitímnych dôvodov (pozri analogicky rozsudky Cetinkaya, už citovaný, bod 36, a Aydinli, už citovaný, bod 27).

26 Za týchto podmienok a v protiklade s tým, čo tvrdí nemecká vláda vo svojich písomných pripomienkach, nemožno práva zverené článkom 7 druhým odsekom rozhodnutia č. 1/80 obmedziť za rovnakých okolností ako práva priznané článkom 6 tohto rozhodnutia. Tureckého štátneho príslušníka, ktorému boli takéto práva priznané, teda nemožno týchto práv zbaviť z dôvodu nevykonávania zamestnania spôsobeného odsúdením na trest odňatia slobody na tri roky, ani z dôvodu, že stratil právo na pobyt, ktoré je súbežné s právom na zamestnanie nadobudnutým predtým na základe článku 6 ods. 1 uvedeného rozhodnutia (pozri v tomto zmysle rozsudok Aydinli, už citovaný, bod 31).

27 Na poslednom mieste je vhodné konštatovať, že článok 7 druhý odsek rozhodnutia č. 1/80 nemožno vykladať tak, že sa vzťahuje len na situáciu maloletej osoby, dieťaťa tureckého pracovníka patriaceho na legálny trh práce hostiteľského členského štátu s vylúčením situácie plnoletej osoby — dieťaťa takéhoto pracovníka.

28 Po prvé, článok 7 vo svojom druhom odseku neuvádza žiadne rozlíšenie v tomto zmysle. Ďalej, takýto výklad by vo veľkej časti zbavil uvedený odsek jeho podstaty. Napokon je vhodné pripomenúť, že článok 7 prvý odsek rozhodnutia č. 1/80 sa uplatňuje aj na situáciu plnoletej osoby, dieťaťa tureckého pracovníka patriaceho na legálny trh práce hostiteľského členského štátu (pozri v tomto zmysle rozsudky Cetinkaya, už citovaný, bod 34, a Aydinli, už citovaný, body 22 a 23), a že v systéme zavedenom týmto rozhodnutím nemožno druhý odsek uvedeného článku 7 vykladať prísnejšie ako prvý odsek toho istého článku (pozri body 22 až 24 tohto rozsudku).

29 Vzhľadom na predchádzajúce úvahy je potrebné na prvú položenú otázku odpovedať tak, že plnoleté dieťa tureckého migrujúceho pracovníka legálne vykonávajúceho zamestnanie v členskom štáte viac ako tri roky, ktoré úspešne ukončilo odborné vzdelávanie v tomto štáte a ktoré spĺňa podmienky uvedené v článku 7 druhom

odseku rozhodnutia č. 1/80, stráca právo na pobyt, ktoré je súbežné s právom odpovedať na akúkoľvek pracovnú ponuku zvereným uvedeným ustanovením, len v prípadoch uvedených v článku 14 ods. 1 tohto rozhodnutia, alebo pokiaľ opustí územie hostiteľského členského štátu na dlhšie obdobie a bez legitímnych dôvodov.

O druhej otázke

30 Z rozhodnutia vnútroštátneho súdu vyplýva, že druhá otázka je položená len pre prípad kladnej odpovede na prvú otázku.

31 Vzhľadom na odpoveď na prvú otázku teda nie je potrebné odpovedať na druhú otázku.

O trovách

32 Vzhľadom na to, že konanie pred Súdnym dvorom má vo vzťahu k účastníkom konania vo veci samej incidenčný charakter a bolo začaté v súvislosti s prekážkou postupu v konaní pred vnútroštátnym súdom, o trovách konania rozhodne tento vnútroštátny súd. Iné trovy konania, ktoré vznikli v súvislosti s predložením pripomienok Súdnemu dvoru a nie sú trovami uvedených účastníkov konania, nemôžu byť nahradené.

Z týchto dôvodov Súdny dvor (druhá komora) rozhodol takto:

Plnoleté dieťa tureckého migrujúceho pracovníka legálne vykonávajúceho zamestnanie v členskom štáte viac ako tri roky, ktoré úspešne ukončilo odborné vzdelávanie v tomto štáte a ktoré spĺňa podmienky uvedené v článku 7 druhom odseku rozhodnutia č. 1/80 z 19. septembra 1980 o vývoji pridruženia prijatého Asociačnou radou zriadenou Dohodou o pridružení medzi Európskym hospodárskym spoločenstvom a Tureckom, stráca právo na pobyt, ktoré je súbežné s právom odpovedať na akúkoľvek pracovnú ponuku zvereným uvedeným ustanovením, len v prípadoch uvedených v článku 14 ods. 1 tohto rozhodnutia, alebo pokiaľ opustí územie hostiteľského členského štátu na dlhšie obdobie a bez legitímnych dôvodov.

Podpisy